

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

จากการสังเกตสังกรประโยค (ดูรายละเอียดเรื่อง สังกรประโยค ในบทที่ 2 หน้า 14) ที่มีอนุประโยคปรากฏในตำแหน่งหลังกริยาหลัก และสังกรประโยคที่มีอนุประโยคปรากฏในตำแหน่งต้นประโยคพบว่า มีสังกรประโยคทั้งสองประเภทเป็นจำนวนไม่น้อยที่สามารถเทียบความกันได้ (paraphrasable) กล่าวคือ สังกรประโยคที่มีอนุประโยคปรากฏในตำแหน่งต้นประโยคจะมีความหมายเหมือนกับสังกรประโยคที่มีอนุประโยคปรากฏในตำแหน่งหลังกริยาหลัก ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างแต่ละคู่ต่อไปนี้

1. ก. ผมเชื่อว่า เขาจะกลับมา
ข. เขาจะกลับมา ผม เชื่อ
2. ก. ฉันตอบ เขาไปแล้วว่า ฉันไม่ว่าง
ข. ฉันไม่ว่าง ฉันตอบ เขาไปแล้ว

แต่ในเวลาเดียวกันลักษณะการเทียบความได้นี้ มิได้ปรากฏกับสังกรประโยคทุกประโยค กล่าวคือ มีสังกรประโยคที่ไม่มีคู่เทียบความ ได้แก่ สังกรประโยคที่มีอนุประโยคปรากฏได้เฉพาะในตำแหน่งหลังกริยาหลักได้เพียงตำแหน่งเดียวเท่านั้น อนุประโยคจะไม่ปรากฏในตำแหน่งต้นประโยค เพราะเมื่อปรากฏแล้วจะทำให้ประโยคนั้น เป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ (ungrammatical sentence) ดังเช่นประโยคในตัวอย่างที่ 3 และตัวอย่างที่ 4 ต่อไปนี้

3. ก. ฉันหลงว่า เธอกลับมาแล้ว
ข. * เธอกลับมาแล้ว ฉันหลง
4. ก. เขาถือตัวว่า เขาเรียน เก่ง
ข. * เขาเรียน เก่ง เขาถือตัว

นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะการเทียบความได้ของสังกรประโยคที่มีอนุประโยคปรากฏในตำแหน่งหลังกริยาหลัก และสังกรประโยคที่มีอนุประโยคปรากฏในตำแหน่งต้นประโยค ในภาษาที่ใช้ในการเขียนมีการใช้อย่างอิสระมากกว่าในภาษาที่ใช้ในการพูด กล่าวคือ สังกรประโยคที่มีอนุประโยคปรากฏในตำแหน่งต้นประโยคบางประโยคที่ปรากฏไม่ได้ในการพูด เพราะเมื่อพูดแล้วประโยคนั้นจะผิดไวยากรณ์ เช่น ประโยค 5 ก. จะสามารถปรากฏได้ในการเขียน ดังจะเห็นได้จากประโยค 5 ข. ต่อไปนี้

5. ก. กลัวจะมาคะเภาเดียวกันนะหรืออะหมัดกคอ

(ภาษาที่ใช้ในการพูด)

ข. "กลัวจะมาคะเภาเดียวกันนะหรืออะ" หมัดกคอ

(ภาษาที่ใช้ในการเขียน)

(ไทยรัฐฉบับวันที่ 11 พ.ย.25)

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ทำให้เห็นปัญหาที่น่าสนใจ 2 ประการ คือ

1. เหตุใดสังกรประโยคบางประโยคเท่านั้นที่มีอนุประโยคในตำแหน่งหลังกริยาหลักปรากฏได้ทั้งในตำแหน่งหลังกริยาหลัก และต้นประโยค
2. มีปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์อะไรบ้าง ที่เป็นเงื่อนไขในการย้ายตำแหน่งของอนุประโยคนั้น

เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อตอบปัญหานี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เพื่อหาคำตอบดังกล่าว

ในวิทยานิพนธ์นี้ จะเรียกสังกรประโยคที่มีอนุประโยคปรากฏในตำแหน่งต้นประโยคว่า "สังกรประโยคเน้นอนุประโยค" และจะเรียกสังกรประโยคที่มีอนุประโยคปรากฏในตำแหน่งหลังกริยาหลักว่า "สังกรประโยคไม่เน้นอนุประโยค"

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาว่าการย้ายอนุประโยคไปอยู่ในตำแหน่งต้นประโยคนั้นมีปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ อะไรบ้างที่เป็นเงื่อนไข

สมมติฐานการวิจัย

การย้ายตำแหน่งของอนุประโยคไปอยู่ในตำแหน่งต้นประโยค เป็นการย้ายอย่างมีเงื่อนไข โดยเงื่อนไขในการย้ายนั้น อาจจะอธิบายได้ด้วยปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาภาษาไทยกรุงเทพฯ โดยไม่คำนึงถึงภาษาย่อยทางสังคม
2. ศึกษาเฉพาะสังกรประโยคที่มีอนุประโยคบอกความใหม่เป็นกรรมเท่านั้น อนุประโยคบอกความใหม่ คือ อนุประโยคที่มีคำว่า ว่า เป็นคำนำหน้าอนุประโยคได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวม ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องอนุประโยค การย้ายอนุประโยค และสภาวะความของอนุประโยค เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยนี้
2. เก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลในเรื่องกริยาที่ต้องมีอนุประโยคเป็นกรรมจากวิทยานิพนธ์ และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525)
3. เก็บรวบรวมข้อมูลสังกรประโยคที่มีอนุประโยคบอกความใหม่อยู่ต้นประโยค จากการสนทนา และสัมภาษณ์ ระหว่างผู้วิจัยกับผู้อื่น และจากตัวผู้วิจัยเอง พร้อมทั้งทดสอบข้อมูลประโยคที่สร้างขึ้นกับผู้พูดภาษาไทย
4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ตำแหน่งที่ปรากฏในโครงสร้างผิว ความหมายของคำที่ปรากฏในตำแหน่งต่าง ๆ และความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีต่อกัน
5. นำผลการวิเคราะห์มาสรุปเป็นข้อสมมติฐานสำหรับการย้ายอนุประโยคบอกความใหม่มาไว้ในตำแหน่งต้นประโยคในรูปของกฎแปรรูป (transformational rule) ที่จะแปลงโครงสร้างลึกมาสู่โครงสร้างผิว
6. วิเคราะห์คุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ที่กำหนดให้เกิดการย้ายอนุประโยคบอกความใหม่มาไว้ในตำแหน่งต้นประโยค
7. สรุปและ เสนอผลการวิเคราะห์

แนวทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต (Generative Transformational Framework) ซึ่ง โนม ชอมสกี (Noam Chomsky) เป็นผู้เสนอไว้ในหนังสือ Aspects of the Theory of Syntax (1965) เขาได้เสนอว่า ไวยากรณ์ของภาษาที่นักภาษาศาสตร์ หรือ นักไวยากรณ์ เขียนขึ้นนั้น ไม่ใช่มุ่งพรรณนาการใช้ภาษาที่ปรากฏ (performance) เท่านั้น แต่มุ่งศึกษาสมรรถนะภาษา (competence) ซึ่งเป็นความสามารถของผู้พูดที่เป็นเจ้าของภาษาที่จะบอกได้ว่า ประโยคใดถูกต้องตามไวยากรณ์ของภาษานั้น และประโยคใดไม่ถูกต้อง โดยใช้กฎชนิดต่าง ๆ เป็นกลไกในการอธิบาย โดยมีสมมติฐานว่า กฎหรือระเบียบของภาษานั้นมีจำนวนจำกัด แต่จะสามารถทำให้เกิดประโยคในภาษาได้เป็นจำนวนไม่จำกัด นอกจากนี้ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตยังมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประโยคต่าง ๆ ด้วยว่า อาจจะมีความสัมพันธ์กันในด้านรูปหรือความหมาย

ชอมสกี ได้เสนอลักษณะไวยากรณ์ว่า ไวยากรณ์จะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ ส่วนประกอบทางวากยสัมพันธ์ (syntactic component) ส่วนประกอบทางเสียง (phonological component) และส่วนประกอบทางอรรถศาสตร์ (semantic component) ส่วนประกอบ 3 ส่วนดังกล่าวจะมีรายละเอียดแตกต่างกันไป

เนื่องจากกลไกส่วนที่เกี่ยวข้องที่ใช้เป็นแนวทางในการวิจัยนี้มีเพียงส่วนเดียว คือ ส่วนประกอบทางวากยสัมพันธ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะเสนอรายละเอียดเฉพาะส่วนประกอบทางวากยสัมพันธ์ เท่านั้น และจะกล่าวถึงส่วนประกอบทางเสียง และอรรถศาสตร์พอเป็นสังเขป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะไวยากรณ์ตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต เท่านั้น

ส่วนประกอบทางวากยสัมพันธ์

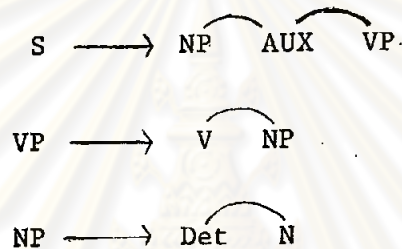
ส่วนประกอบทางวากยสัมพันธ์ ประกอบด้วยส่วนประกอบย่อยที่สำคัญ 2 ส่วนคือ ส่วนประกอบย่อยฐาน (base sub - component) และส่วนประกอบย่อยแปรรูป (transformational sub - component)

ส่วนประกอบย่อยฐาน ประกอบด้วยกฎโครงสร้างวลี (phrase structure rule)

และคลังคำ

กฎโครงสร้างวลี มีลักษณะ เป็นกฎแตกแขนง (branching rule) ซึ่งเป็นกฎที่กำหนดว่า วลี หรือ ประโยคนั้น ๆ ประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง โดยจะแสดงองค์ประกอบนั้นด้วยสัญลักษณ์ประจำกลุ่ม (categorical symbols) และองค์ประกอบเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ขอมสก็ได้ เสนอกฎโครงสร้างวลีต่อไปนี้สำหรับประโยคภาษาอังกฤษ

กฎเหล่านี้อธิบายว่า

ประโยค ประกอบด้วย นามวลี กริยาช่วย กริยาวลี

กริยาวลี ประกอบด้วย กริยา นามวลี

นามวลี ประกอบด้วย คำชี้เฉพาะ นาม

การเรียงลำดับตำแหน่งการเกิดขององค์ประกอบเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า นามวลีซึ่งเกิดในตำแหน่งหน้ากริยาวลี จะเป็นประธานของประโยค และนามวลีที่เกิดในตำแหน่งหลังกริยาจะมีความสัมพันธ์กับกริยา ในฐานะที่เป็นบทกรรมของกริยานั้น

คลังคำ ประกอบด้วยรายการคำ (lexical entries) ในภาษา แต่ละรายการคำจะมีลักษณะ (features) 3 ชนิดคือ ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ (syntactic features) ลักษณะทางเสียง (phonological features) และลักษณะทางอรรถศาสตร์ (semantic features) ลักษณะทั้ง 3 ชนิดดังกล่าวมีรายละเอียดแตกต่างกัน

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของรายการคำแบ่งออกเป็นลักษณะย่อย 3 ชนิดคือ ลักษณะบอกประเภทคำ (categorical feature) ลักษณะบ่งการจำแนกชนิด (strict subcategoriz-

ation feature) และลักษณะบังคับเงื่อนไขการเกิดร่วม (selectional restriction feature)

โครงสร้างที่เกิดจากส่วนประกอบย่อยฐานนี้เรียกว่า โครงสร้างลึก (deep structure)

ส่วนประกอบย่อยแปรรูป จะทำหน้าที่เปลี่ยนโครงสร้างลึก เป็นโครงสร้างผิว (surface structure) กล่าวคือ กฎแปรรูป (transformational rules) ซึ่งเป็นกลไกขององค์ประกอบย่อยแปรรูป จะ เปลี่ยน โครงสร้างที่เกิดจากกฎโครงสร้างวลีให้กลายเป็นถ้อยคำ (utterance) ที่ใช้พูดกัน

กฎแปรรูปมี 2 ชนิด คือ กฎบังคับใช้ (obligatory rule) และกฎเลือกใช้ (optional rule)

กฎบังคับใช้ เป็นกฎที่บังคับให้ใช้ ถ้าโครงสร้างลึกไม่ใช้กฎแปรรูปชนิดกฎบังคับใช้ จะทำให้เกิดประโยคที่ผิดไวยากรณ์

กฎเลือกใช้ เป็นกฎที่ไม่บังคับใช้จะเลือกใช้หรือไม่ก็ได้ ไม่ทำให้เกิดประโยคที่ผิดไวยากรณ์ แต่ถ้าเลือกใช้จะทำให้เกิดโครงสร้างผิวที่แตกต่างจากโครงสร้างลึก

กฎแปรรูปแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ กฎเพิ่ม (addition) กฎลบ (deletion) และกฎย้าย (permutation)

กฎแปรรูปแต่ละลักษณะจะมีส่วนประกอบ 2 ส่วนคือ ส่วนแสดงโครงสร้างหรือ ส.ค. (structure description หรือ SD) และส่วนเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหรือ ส.ป. (structure change หรือ SC)

กฎแปรรูปนี้จะใช้ \implies เป็นเครื่องหมายแสดงให้รู้ว่า ส.ค. เปลี่ยนแปลงเป็น ส.ป. อย่างไร เช่น กฎแปรรูป Passivization ของ ซอมสกี ที่เสนอไว้ในภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างข้างล่างนี้ เป็นกฎเลือกใช้ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงให้ประโยคที่มีโครงสร้าง เช่น ประโยคที่ 6.ก. เป็นประโยคที่ 6.ข. ได้

กฎ Passivization (optional)

SD : NP₁ - Aux - V - NP₂
 1 2 3 4

SC : 1 2 3 4 \Rightarrow 4 2 + be + en 3 by 1

๑. ก. John hit Bill.

ข. Bill was hit by John.

ประโยคตัวอย่าง ๑ ก. เป็นประโยคที่มีโครงสร้างที่เกิดจากส่วนประกอบย่อยฐานตรงกับ ส.ค. ของกฎแปรรูป Passivization ที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงอาจเลือกใช้กฎแปรรูปชนิดนี้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างลิกให้เป็นโครงสร้างใหม่ ดังประโยคตัวอย่าง ๑ ข. โครงสร้างใหม่ที่เกิดจากส่วนประกอบย่อยแปรรูปนี้ เรียกว่า โครงสร้างผิว

ขอมסקี้ ใช้ส่วนประกอบย่อยแปรรูปนี้ในการอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ของประโยคในโครงสร้างลิก และโครงสร้างผิว โดยชี้ให้เห็นว่า

๑. ประโยค ๒ ประโยคที่มีรูปประโยคในโครงสร้างผิวแตกต่างกันนั้นอาจมีรูปประโยคในโครงสร้างลิกเหมือนกัน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ ๗ และ ๘ ต่อไปนี้

๗. I expected a specialist to examine John.

๘. I expected John to be examined by a specialist.

๒. ประโยค ๒ ประโยคที่มีรูปประโยคในโครงสร้างผิวเหมือนกันอาจจะมีรูปประโยคในโครงสร้างลิกแตกต่างกัน เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

๙. Flying planes can be dangerous.

อาจมีโครงสร้างลิก ๒ แบบ คือ

ก. การขับเครื่องบินอาจจะเป็นอันตราย

ข. เครื่องบินที่กำลังบินอยู่อาจจะเป็นอันตราย

เครื่องมือหรือกลไกที่ขอมסקี้ใช้อธิบายความสัมพันธ์ของรูปประโยคในระดับ โครงสร้างลิก

และโครงสร้างผิวนี้ คือ กฎแปรรูป ซึ่งเป็นกฎที่อยู่ในองค์ประกอบย่อยแปรรูป ดังที่ได้เสนอราย-
ละเอียดไปแล้วข้างต้น

ส่วนประกอบทางเสียง

ส่วนประกอบทางเสียง ประกอบด้วยกฎทางระบบเสียง (phonological rules)
ทำหน้าที่กำหนดเสียงของรายการที่เป็นองค์ประกอบของประโยคนั้น ๆ

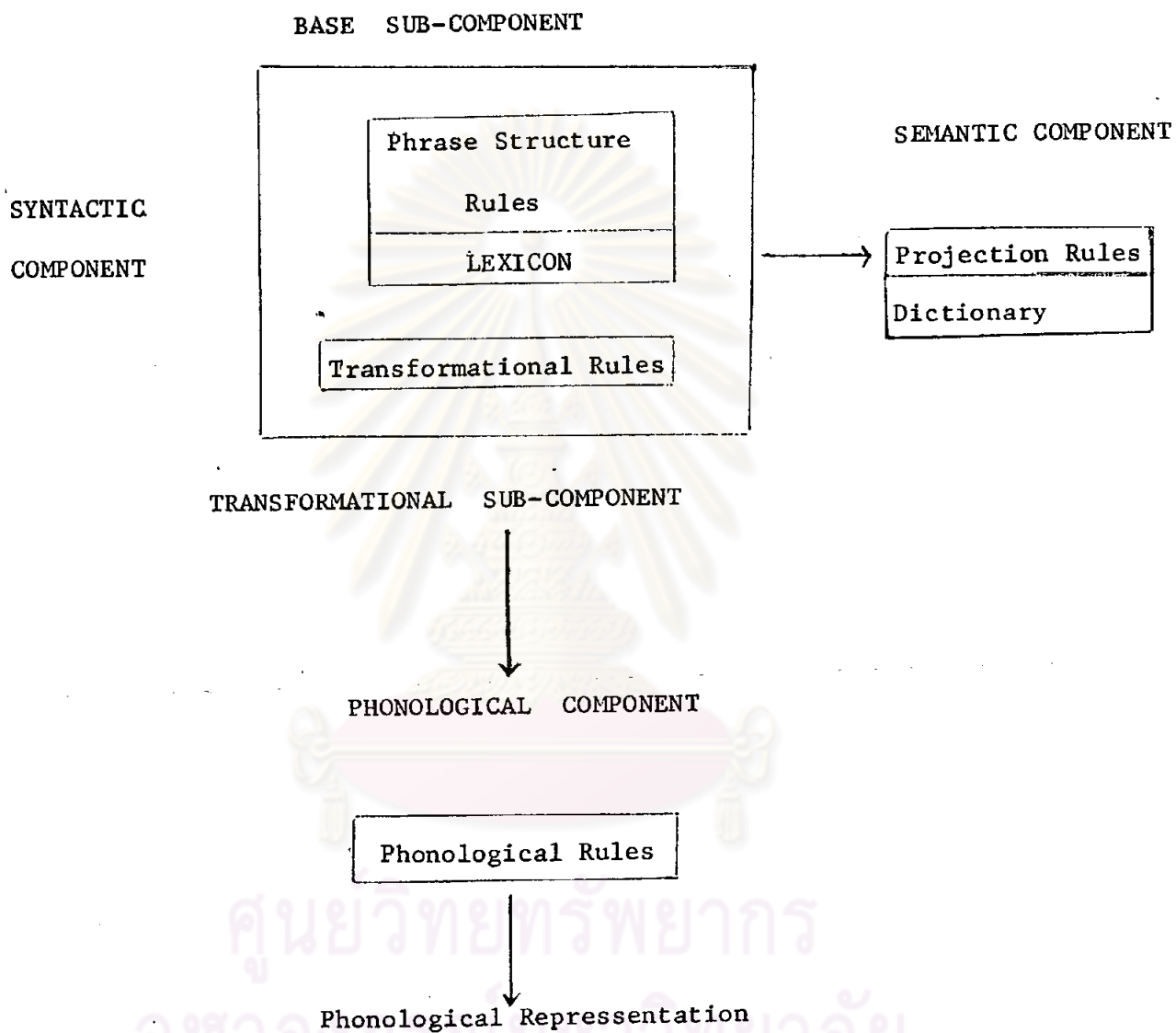
ส่วนประกอบทางอรรถศาสตร์

ส่วนประกอบทางอรรถศาสตร์ ประกอบด้วยกฎบ่งความหมาย (projection rules)
ทำหน้าที่ให้ความหมายที่ถูกต้องของประโยคนั้น ๆ

ลักษณะทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตของ ซอมสกี ปี 1965 นี้ อาจสรุปให้เห็นได้ด้วยแผนภูมิ
ต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิแสดงลักษณะทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต (1965)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต (1965) มาใช้อธิบาย ลักษณะการปรากฏของอนุประโยคในตำแหน่งต้นประโยค ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยเห็นว่าทฤษฎีไวยากรณ์ ปริวรรตนี้เป็นทฤษฎีที่อาจจะอธิบายปรากฏการณ์ของสังกรประโยคที่มีความหมายเหมือนกัน แต่ มีรูปประโยค 2 รูปประโยค คือ รูปประโยคที่มีอนุประโยคอยู่หลังกริยาหลัก และรูปประโยคที่มี อนุประโยคอยู่ต้นประโยคได้

ด้วยเหตุว่า ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่เสนอโครงสร้าง 2 ระดับ คือ โครงสร้างลึก โครง สร้างผิว และมีกฎการแปรรูปซึ่งใช้อธิบายความสัมพันธ์ของประโยคที่ต่างกันในด้านรูปประโยค แต่เหมือนกันในด้านความหมาย

กลไกของไวยากรณ์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้อธิบายลักษณะการปรากฏของอนุประโยคในตำแหน่ง ต้นประโยค ได้แก่ กฎโครงสร้างวลี กฎแปรรูป และลักษณะบังคับการจำแนกชนิด

กฎโครงสร้างวลี เป็นกฎที่กำหนดว่า วลี หรือ ประโยคนั้น ๆ มีโครงสร้างลึก อย่างไร ผู้วิจัยนำมาเพื่อใช้อธิบาย โครงสร้างลึกของสังกรประโยคที่มีอนุประโยคที่มีคำว่า ว่า เป็นคำนำหน้าอนุประโยค

กฎแปรรูป เป็นกฎที่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างลึกให้เป็นโครงสร้างใหม่ ซึ่งเป็น โครงสร้างที่ไม่ได้เกิดจากกฎโครงสร้างวลี โครงสร้างใหม่นี้เรียกว่า "โครงสร้างผิว" ผู้วิจัย นำกฎแปรรูปมาอธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของโครงสร้างผิวของสังกรประโยคที่มีรูปประโยค แตกต่างกัน แต่มีความหมายเหมือนกัน

ลักษณะบังคับการจำแนกชนิด เป็นลักษณะที่แสดงประเภทย่อยของรายคำ ผู้วิจัยนำมาใช้ เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มของกริยาหลักออก เป็นประ เภทต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะลักษณะบังคับการจำแนก ชนิดของกริยานั้น จะเป็นเงื่อนไขประการหนึ่งที่กำหนดให้เกิดการย้ายตำแหน่งของอนุประโยคไป อยู่ต้นประโยค

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ให้ความรู้เกี่ยวกับไวยากรณ์ไทยในเรื่องสังกรประโยคในภาษาไทย โดยเฉพาะ เรื่องกริยาหลักที่มีอนุประโยคที่ขึ้นต้นด้วย ว่า เป็นกรรม และปัจจัยที่ก่อให้เกิดการย้ายอนุประโยค มาไว้ในต้นประโยค

2. เป็นประโยชน์ในการสอนภาษาไทย เกี่ยวกับประโยคลักษณะนี้
3. เป็นประโยชน์ในการสอนวิชาแปล

นิยามศัพท์ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจ จึงกำหนดศัพท์ขึ้นใช้ดังนี้

1. อนุประโยคบอกความใหม่ หมายถึง อนุประโยคที่มีคำว่า ว่า เป็นคำนำหน้าอนุประโยค และเป็นอนุประโยคที่บอกเนื้อความที่ผู้พูดมีสมมติฐานว่าผู้ฟังไม่เคยรู้มาก่อน หรือไม่ได้นึกถึงอยู่ในขณะนั้น เช่น

ผมเชื่อว่าเขาจะกลับมาอีก

2. กริยาหลัก (matrix verb) หมายถึง กริยาสำคัญของमुख्यประโยค ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะพิจารณาเฉพาะประโยคที่มีกริยาหลัก ปรากฏเพียงตัวเดียวเท่านั้น เช่น

เขากังวลว่าแม่จะไม่สบายอีก

3. สังกรประโยคไม่เน้นอนุประโยค หมายถึง สังกรประโยคที่มีอนุประโยคบอกความใหม่ ทำหน้าที่เป็นกรรม ปรากฏในตำแหน่งหลังกริยาหลัก เช่น

ผมเชื่อว่าเขาจะกลับมาอีก

4. สังกรประโยคเน้นอนุประโยค หมายถึง สังกรประโยคที่มีอนุประโยคบอกความใหม่ ปรากฏต้นประโยค โดยไม่มีคำนำหน้าอนุประโยค ว่า นำหน้า และเป็นประโยคที่มีสังกรประโยคไม่เน้นอนุประโยคเป็นประโยคคู่เทียบความ เช่น ประโยค

ก. เขาจะกลับมาอีกผมเชื่อ

ข. ผมเชื่อว่าเขาจะกลับมาอีก

5. ประโยคคู่เทียบความ (paraphrases) หมายถึง ประโยค 2 ประโยคที่มีความหมายเหมือนกัน จริงอยู่ในการนำไปใช้ประโยคทั้งคู่นี้อาจจะมิที่ใช้ต่างกันไปได้บ้างตามเจตนาในการเน้นของผู้พูด แต่ความหมายที่เป็นหลักของประโยคจะไม่ต่างกัน เช่น รูปประโยคคู่เทียบความต่อไปนี้

ก. ผมเชื่อว่า เขาจะกลับมาอีก

ข. เขาจะกลับมาอีกผมเชื่อ

6. ส่วนประกอบของกริยาหลักในโครงสร้างผิว หมายถึง องค์ประกอบหน้าหรือหลังกริยาหลักในโครงสร้างผิวที่อาจเป็นคำหรือประโยคก็ได้ เช่น

- ก. เขาหนีไปแล้วชาวบ้านลือกัน
- ข. เขารู้อะไรบางอย่างเขาแยมให้แม่ฟัง

7. ความหลัก หมายถึง ใจความสำคัญหรือความหมายของประโยคส่วนที่แสดงโดยमुखประโยค เช่น

เขายืนยันว่าเขาไม่ได้ทำ

เขายืนยัน เป็น ความหลัก

8. ความซ้อน หมายถึง ใจความสำคัญหรือความหมายของประโยคส่วนที่แสดงโดยอนุประโยค เช่น

เขายืนยันว่าเขาไม่ได้ทำ

เขาไม่ได้ทำ เป็น ความซ้อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย